

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

VNG-reactie op de Rijksbegroting 2017

BIJZONDERE LEDENBRIEF

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Financiën	4
2 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	6
3 Veiligheid en Justitie	17
4 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	22
5 Wonen	24
6 Infrastructuur en Milieu	25
7 Economische Zaken	27
8 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	29
9 Volksgezondheid, Welzijn en Sport	35
10 Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking	38

Voorwoord

Traditiegetrouw hebben de medewerkers van het VNG-bureau alle rijksbegrotingen doorgelezen en de kabinetsplannen op een rij gezet. In deze ledenbrief leest u de maatregelen die voor gemeenten relevant zijn en vertellen we u wat de VNG vindt of doet.

De laatste Miljoenennota van het huidige kabinet bevat geen grote nieuwe plannen, maar wel een aantal zeer welkome maatregelen. Er gaat meer geld naar zorg, naar armoedebestrijding en naar veiligheid. Dat is hard nodig na jaren van forse bezuinigingen.

Over de invulling van de plannen gaat de VNG graag in gesprek met het Rijk. Het ministerie van SZW heeft al gezegd met de VNG te willen overleggen over de maatregelen voor armoedebestrijding. Ik ben blij dat het ministerie gebruik wil maken van onze kennis van en ervaring uit de lokale praktijk. Samen komen we tot de beste oplossingen.

Hopelijk zal ook het nieuwe kabinet open staan voor nauwe samenwerking met gemeenten en onze expertise benutten. Over een half jaar hebben we te maken met een andere politieke werkelijkheid. Na 15 maart zullen nieuwe grote plannen worden gemaakt.

Maar de maatschappelijke opgaven zijn niet afhankelijk van de verkiezingsuitslag. We weten nu al dat sociale integratie en participatie, een leefbare en veilige omgeving, en economische ontwikkeling en innovatie belangrijke thema's zijn voor de komende jaren. Klimaatadaptatie en de energietransitie maken bijvoorbeeld investeringen in de fysieke ruimte nodig.

Gemeenten willen daar hun bijdrage aan leveren en we zullen de informateurs van het nieuwe kabinet laten weten h^oe we dat willen doen. Dat is in ieder geval vanuit een open en gelijkwaardige bestuurscultuur en met voldoende financiële ruimte voor gemeenten – dus zonder onterechte bezuinigingen zoals de opschalingskorting – om lokaal het verschil te maken.

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering eind november komen we bij u terug met het voorstel voor de inzet voor de kabinetsformatie.

Jantine Kriens
Voorzitter Directieraad VNG

1 Financiën

1.1 Algemene uitkering in het gemeentefonds

Wat wil het kabinet?

In de septembercircularie 2016 van het Gemeentefonds wordt het geraamde accres van de algemene uitkering voor alle jaren tot en met 2021 positief bijgesteld. Voor 2016 met 88 miljoen euro ten opzichte van mei 2016. Daarmee komt de groei uit op 619 miljoen euro. Het accres 2017 wordt ten opzicht met mei 2016 met 118 miljoen euro positief bijgesteld. De budgetten van de integratie-uitkering sociaal domein daarentegen zijn neerwaarts bijgesteld (meer hierover bij het hoofdstuk Volksgezondheid, Welzijn en Sport).

Tabel met accessen Gemeentefonds (in miljoenen euro's)

Septembercircularie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stand mei 2016	530	70	206	250	363	181
Stand september 2016	619	188	420	400	430	341
Mutatie	+88	+118	+214	+150	+67	+160

Wat betekent dit voor gemeenten?

De geraamde accessen laten een positief beeld zien, waarmee gemeenten de loon-, prijs- en areaalbijstellingen financieren. Dat laat onverlet dat gemeenten de kortingen op de algemene uitkering die niet gepaard gingen met taakwijzigingen moeten opvangen. Daarbij loopt een van de meest omstreden kortingen, de opschalingskorting, nog steeds op. De komende jaren elk jaar met 60 miljoen euro.

1.2 Voorstel voor oprichting nationale financieringsinstelling

Wat wil het kabinet?

Het kabinet werkt deze kabinetsperiode een voorstel uit voor een nationale financieringsinstelling. In navolging van andere Europese landen wil het kabinet een *national promotional bank* opzetten. Hiermee wil het kabinet inspelen op de gevraagde ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en ondernemerschap met financiering, onder andere als gevolg van het Europese Junckerplan. Het Junckerplan lokt door cofinanciering met goedkoop geld extra private en publieke financiering voor maatschappelijke investeringen uit.

Het kabinet heeft voor de nationale financieringsinstelling twee thema's op het oog:

1. Een bundeling van de vele regelingen voor ondersteunende financiering van het midden- en kleinbedrijf, innovatie en exportkredieten.
2. Een bundeling van kennis en middelen voor de financiering van grote maatschappelijk opgaven zoals de energietransitie, verduurzaming van de economie en bereikbaarheid.

Het kabinet betreft de voorstellen van Jeroen Kremers van het Nederlandse Investerings Agentschap (NIA) en VNO-NCW bij de uitwerking.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De problemen bij de financiering van het midden- en kleinbedrijf en de financiering van private initiatieven op het gebied van bijvoorbeeld de energietransitie en verduurzaming van de economie worden met een nationale financieringsinstelling aangepakt. Daardoor nemen de bedrijvigheid en de werkgelegenheid toe en komen meer private projecten op het gebied van de grote maatschappelijk opgaven (waarvoor ook gemeenten aan de lat staan) van de grond.

In de voorstellen van Kremers gaan de BNG Bank en de NWB Bank op in de nieuw op te richten nationale financieringsinstelling. Het betalingsverkeer van gemeenten via de BNG Bank en de verstrekking van leningen door de BNG Bank en de NWB Bank aan gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en gemeentebedrijven, verhuizen dan naar deze nieuwe nationale financieringsinstelling. De financiering van semipublieke sectoren zoals de woningcorporaties wordt in de voorstellen van Kremers overgelaten aan de commerciële banken.

Standpunt VNG

Met een dergelijke ingrijpende institutionele wijziging zal de bancaire dienstverlening aan gemeenten (enige tijd) onder druk komen te staan:

- Met de voorstellen van Kremers valt de financiering van bijvoorbeeld woningcorporaties duurder uit, waardoor er investeringscapaciteit van woningcorporaties in de steden en op het platteland wegvalt.
- De goede toegang van gemeenten en andere publieke lichamen tot de kapitaalmarkt voor leningen met lange looptijden tegen lage tarieven verbetert niet met het opgaan van de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank in een nationale financieringsinstelling.
- De tarieven zullen waarschijnlijk op vergelijkbaar niveau blijven, al is daar geen garantie op.
- De huidige concurrentie tussen de BNG Bank en de NWB Bank valt weg.
- Het aandelenkapitaal van gemeenten in de BNG Bank verwatert sterk, waardoor de binding van gemeenten met de huisbank minder wordt en er minder winst (als rentekorting op de verstrekte leningen) bij gemeenten achterblijft.

2 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

2.1 Regeldrukvermindering

Wat wil het kabinet?

In de vorige begroting, na de constatering dat de doelstellingen qua regeldrukvermindering grotendeels waren gehaald, stelde de minister: 'verlegt het accent daarom in het vervolg van deze kabinetsperiode naar een merkbare vermindering van regeldruk in het bijzonder door het verbeteren van de kwaliteit van (digitale) dienstverlening'.

Die lijn wordt in deze begroting voortgezet. Het item regeldruk is zelfs (vrijwel) uit de begroting van BZK verdwenen. Er is na 2015 geen budget meer voor gereserveerd en digitale dienstverlening wordt nu als doel op zich beschreven.

Het contrast met de begroting van Economische Zaken is opvallend: 'Dat betekent niet dat daarmee een einde komt aan de inzet van de overheid voor het verminderen van regeldruk, het creëren van meer ruimte in wet- en regelgeving en betere (digitale) dienstverlening voor ondernemers, burgers en professionals. Het kabinet zal ook in 2017 inzetten op wet- en regelgeving die toekomstbestendig is en ruimte geeft voor innovatie, ondernemerschap en groene groei.'

Standpunt VNG

Gemeenten willen duidelijkheid over vermindering van de regeldruk. Vermindering van de regeldruk blijft van belang voor gemeenten. En met het oog op dat belang zijn wij dan ook van mening dat regeldrukinstituut Actal moet blijven bestaan.

2.2 Wet openbaarheid van bestuur

Wat wil het kabinet?

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen die ertoe strekt een betere, aanvrager-vriendelijkere omgang met Wob-verzoeken bij bestuursorganen te bewerkstelligen. Deze aanvrager-vriendelijker procedure moet ertoe leiden dat het aantal bezwaar- en beroepsprocedures tegen besluiten naar aanleiding van Wob-verzoeken binnen vijf jaar met 50% afneemt.

Het kabinet neemt hierover later dit jaar een standpunt in.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten willen actief betrokken worden bij het vormgeven van een dergelijke procedure. Uiteraard is het ook in het belang van decentrale overheden dat er minder juridische procedures worden gevoerd, maar dat proces mag niet leiden tot onzorgvuldige en gestandaardiseerde besluitvorming. Gemeenten zetten de komende jaren in op het actief openbaar maken van informatie. Gemeenten verwachten dat naarmate er meer informatie op digitale wijze openbaar wordt gemaakt, er minder Wob-verzoeken worden ingediend. En dat leidt vervolgens tot een afname van het aantal juridische procedures.

2.3 Kieswet en elektronisch stemmen en tellen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet laat de haalbaarheid van elektronisch stemmen en stemmen tellen in het stemlokaal (verder) onderzoeken. De focus ligt daarbij op de stemprinter en de elektronische stemmenteller. Augustus 2016 is een marktuitvraag gestart om meer duidelijkheid te krijgen over de (technische) haalbaarheid en de kosten van deze vormen van stemmen en tellen. De marktuitvraag wordt voor het einde van 2016 afgerond. Parallel hieraan voert het Ministerie van BZK overleg met de VNG over de zienswijze van gemeenten. Daarna neemt het kabinet een besluit over de haalbaarheid van de invoering van de stemprinter en de stemmenteller

Wat betekent dit voor gemeenten?

Als de stemprinter en/of de stemmenteller worden ingevoerd, zal dat grote consequenties hebben voor de organisatie en de uitvoering van het verkiezingsproces. Zo zullen op het gebied van beveiliging en ICT een veelheid aan waarborgen in acht moeten worden genomen om het verkiezingsproces zorgvuldig en veilig te kunnen uitvoeren. Bovendien zal invoering van de stemprinter en de stemmenteller de nodige kosten met zich brengen.

2.4 Digitale dienstverlening en toegankelijkheid

Wat wil het kabinet?

In het regeerakkoord is afgesproken dat de dienstverlening door de overheid moet worden verbeterd. Tegelijk geven steeds meer burgers en ondernemers er de voorkeur aan om langs digitale weg te communiceren met de overheid. Het kabinet wil daarom bekijken of via een wijziging van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geregeld kan worden dat burgers en bedrijven niet alleen schriftelijk maar ook digitaal bijvoorbeeld een vergunning kunnen aanvragen. Ook wil het kabinet het mogelijk maken om andere berichten digitaal naar de overheid te sturen.

Het streven is om dit wetsvoorstel tot modernisering van het elektronisch bestuurlijk verkeer begin 2017 in te dienen.

Via het programma Digitaal 2017 zet de minister van BZK in op digitalisering van de gehele dienstverlening van de overheid en versterking van de digitale infrastructuur. Aansluitend wil het kabinet een overheid die open en transparant is, waarbij wordt gestuurd op open data en persoonlijk datamanagement.

Hiermee richt het kabinet zich op voortzetting van bestaand beleid, waarbij ernaar wordt gestreefd om in 2017 de Wet Generieke Digitale Infrastructuur (Wet GDI) af te ronden. Deze wet is nodig om de digitalisering van de dienstverlening van de overheid te harmoniseren en van waarborgen te voorzien op het gebied van toegankelijkheid, veiligheid, betrouwbaarheid en privacybescherming. De minister krijgt hierbij de bevoegdheid om standaarden vast te stellen.

Daarnaast wordt er in 2017 een impuls gegeven aan de modernisering van identificeren en authenticeren bij publieke dienstverleners. Er wordt overgegaan op een hogere beveiliging voor officiële online identificatie en uitbreiding van het aantal middelen waarmee burgers kunnen inloggen in het BSN-domein.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten hebben hun visie op de informatiesamenleving verwoord in de Digitale Agenda 2020. De Digitale Agenda 2020 gaat uit van de kracht van het collectief: samen doen wat samen kan. In 2017 werken gemeenten verder aan de drie bestuurlijke ambities die met de Digitale Agenda 2020 zijn vastgesteld:

- We nemen open en transparant deel aan de participatiesamenleving
- Dit doen we door als één efficiënte overheid te werken
- We werken massaal digitaal en leveren maatwerk lokaal

Op basis van de Digitale Agenda 2020 zijn er 30 diensten/processen in de implementatieagenda van het programma Digitaal 2017 opgenomen, die gemeenten gaan digitaliseren.

Gemeenten zijn al op allerlei fronten bezig met het verder digitaliseren van de dienstverlening. Het aangekondigde wetsvoorstel past binnen de noodzaak om nu en in de toekomst tweezijdig elektronisch berichten- en transactieverkeer tussen overheden en burgers en bedrijven mogelijk te maken. Het is nog onduidelijk wat de invoeringstermijn is van de verplichting om berichten en aanvragen in digitale vorm te accepteren. Hetzelfde geldt voor andere uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel, waaronder de financiering van de diverse onderdelen van elektronisch verkeer.

In de Wet GDI worden bestuursorganen verplicht om op – in de wet geregelde – voorzieningen aan te sluiten. Deze aansluiting hebben gemeenten al voor een groot deel gerealiseerd ten tijde van de programma's NUP en i-NUP. In het kader van de Digitale Agenda 2020 zetten gemeenten de aansluiting op de resterende voorzieningen in 2017 voort.

Het is nog onbekend wat precies de rol van gemeenten wordt bij de identificatie & authenticatie en bij de uitgifte van publieke middelen. Ook is nog onduidelijk of gemeenten hun systemen moeten gaan inrichten op het inloggen met alle verschillende middelen (waaronder de bankpas). Voor wat betreft de financiering is alleen de dekking van de investeringskosten bekend: gemeenten hoeven hier niet aan mee te betalen. Onduidelijk is echter nog hoe de structurele beheerkosten zo dadelijk worden verdeeld.

Standpunt VNG

In overleg met het ministerie van BZK wil de VNG beziën welke diensten er verder nog gedigitaliseerd kunnen worden en in welke mate: moeten burgers hun aanvragen alleen digitaal kunnen indienen of wordt de afhandeling ook gedigitaliseerd?

De VNG is nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Wet GDI. Omdat het nieuwe wetgeving betreft, verwachten we een bestuurlijke en informatiekundige uitvoeringstoets en impactanalyse. Verder treden we graag met de minister van BZK in overleg over de voorwaarden waaronder standaarden algemeen bindend kunnen worden verklaard.

Om de Wet GDI nog in 2017 af te kunnen ronden, zal de eerste tranche zich beperken tot in ieder geval voorzieningen voor identificatie en authenticatie. We gaan ervan uit dat te zijner tijd alle bestaande voorzieningen verplicht worden gesteld en door alle overheden (zonder uitzonderingen) gebruikt moeten worden.

Tot slot verwachten we dat er snel antwoord komt op de inhoudelijke en financiële vragen van gemeenten over de identificatie en authenticatie, zodat zij zich hier in 2017 goed op kunnen voorbereiden.

2.5 Informatieveiligheid

Wat wil het kabinet?

Onder regie van het ministerie van BZK participeren enkele departementen, gemeenten en onder andere de VNG in het project ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) om te komen tot een effectief en efficiënt verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid. ENSIA draagt bij aan een harmonisering van de bestaande toezichtstelsels rond informatieveiligheid met als uitgangspunt de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten.

Wat betekent dit voor gemeenten?

ENSIA stelt gemeentelijke bestuurders in staat om horizontaal toezicht te houden op informatieveiligheid en draagt bij aan een verbeterde gemeentelijke inrichting en bewustwording. Sluitstuk van het proces van horizontaal toezicht is de opname van een collegeverklaring informatieveiligheid in het gemeentelijk jaarverslag én de audit door een IT-auditor. Bestaande audits worden in deze audit samengevoegd. Verticale toezichthouders 'steunen' vervolgens op dit gemeentelijke horizontale geharmoniseerde verantwoordingsproces en maken gebruik van de voor hen relevante informatie daaruit.

Standpunt VNG

Gemeenten hechten grote waarde aan een dergelijk effectief en efficiënt verantwoordingsstelsel. Nu wordt er nog gewerkt met verschillende normenkaders waar verschillende verantwoordingsafspraken voor gelden. Wij zijn content met de steun en bijdrage vanuit het samenwerkingsverband tussen de betrokken departementen en gemeenten om toe te groeien naar een dergelijk stelsel verantwoordingsstelsel.

Wij vragen van het Rijk om waar mogelijk de principes en resultaten van ENSIA te hanteren, zowel bij bestaande als bij toekomstige verantwoordingsverplichtingen voor gemeenten.

2.6 Archieven

Wat wil het kabinet?

In 2017 eindigt de periode van het Archiefconvenant 2012–2016 en daarmee het innovatieprogramma Archief2020 en het project AIDO. Vanaf 2017 vormt het Nationaal Archief in samenspraak met de sector een blijvend platform voor kennis en innovatieontwikkeling. Voor deze functie stelt OCW een bescheiden bedrag beschikbaar. De minister van BZK heeft de Tweede Kamer toegezegd dit najaar in te gaan op de motie-Veldman c.s., die de regering verzoekt om in samenspraak met VNG, IPO en UVW een actieplan op te stellen om de informatiehuishouding van overheden op orde te brengen. Verder zal het kabinet ingaan op de vraag welke aanpassingen van de Archiefwet in het licht van de digitalisering noodzakelijk of gewenst lijken.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Per 2017 vervallen de landelijke steunmogelijkheden voor decentrale pilots archiefinnovatie. Het is nu aan gemeenten en archiefinstellingen om de ontwikkelde standaarden en producten te implementeren. Echter, modernisering van de Archiefwet zal de inrichting van een e-depotvoorziening des te urgenter maken. Mogelijk biedt de uitwerking van de motie-Veldman een aanknopingspunt voor een implementatieprogramma.

2.7 Lokale democratie

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil werken aan een democratie waarin ruimte is voor participatie en burgerschap en een democratie die beter aansluit bij maatschappelijk initiatief. Het kabinet wil de lokale democratie ruim baan geven, samenwerking creëren, nagaan wat wel en wat niet werkt en blokkades voor een levendige democratie (zoals hinderende regels) opruimen. Hiervoor werkt het Ministerie van BZK via onder meer de Agenda Lokale Democratie samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties aan vernieuwende vormen van participatieve democratie, overheidsparticipatie bij maatschappelijke waardencreatie en het opruimen van allerlei knelpunten voor maatschappelijk initiatief en sociaal ondernemerschap.

Daarnaast werkt BZK via het actieplan Open Overheid aan een betere informatiepositie van de samenleving en betere communicatie richting burgers en bedrijven. Raadsinformatie wordt als open data ontsloten, waardoor raadsleden, inwoners en journalisten de besluitvorming gerichter kunnen volgen. Samen met de beroepsgroepen van politieke ambtsdragers (VNG en IPO) werkt BZK aan de programma's Versterking aanzien

en aantrekkelijkheid van het politieke ambt en Lokale democratie in beweging. Met deze programma's wil het kabinet bevorderen dat er kwalitatief goede politieke ambtsdragers beschikbaar blijven.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Dit betekent voor gemeenten dat zij de vrijheid krijgen om zelf aan de slag te gaan met nieuwe democratische en participatieve processen. Via verschillende programma's biedt het Ministerie van BZK, onder meer in samenwerking met de VNG, ook het komende jaar ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld kennisuitwisseling en het wegnemen van knellende regelgeving.

Standpunt VNG

De VNG werkt via de werkgroep Democratie en Bestuur (samengesteld uit leden van de VNG-commissies Bestuur en Veiligheid en Raadsleden en Griffiers, onder voorzitterschap van Koos Janssen, burgemeester van Zeist) aan een ontwikkelagenda lokale democratie. In deze agenda is ruimte voor differentiatie in werkprocessen het uitgangspunt (deze werkprocessen zijn een afgeleide van datgene dat er leeft in de samenleving). Het functioneren van de gemeenteraad als kruispunt in de lokale democratie speelt een grote rol, evenals participatieve vormen van democratie en democratische legitimiteit van gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De ontwikkelagenda lokale democratie wordt gepresenteerd tijdens de Bestuurdersdag en de buitengewone ALV van de VNG op 30 november 2016.

2.8 Lokaal bestuur

Wat wil het kabinet?

Het kabinet zet voor het sociaal domein in 2017 in op verbetering van de verantwoordings- en rechtmatigheidsprocessen. Verder wordt in 2017 de tweede overall rapportage sociaal domein naar de Tweede Kamer gestuurd, met daarin de stand van zaken in het sociaal domein inclusief aanpalende beleidsterreinen zoals passend onderwijs en schuldhulpverlening. De komende jaren wordt de informatievoorziening stapsgewijs verder geïntegreerd, aangescherpt en waar mogelijk vereenvoudigd. Er blijft aandacht voor het terugdringen van de monitorlasten van gemeenten door enkelvoudige uitvraag en meervoudig gebruik van informatie. Wat betreft de transformatie in het sociaal domein behoudt het Rijk het komende jaar zijn faciliterende rol richting gemeenten, waarbij het draait om het creëren van de voorwaarden waarbinnen gemeenten hun transformatieopdracht effectief kunnen vervullen.

Het kabinet ziet met name stedelijke gebieden als de motoren voor de economie. In het kader van de Agenda Stad gaat het Ministerie van BZK door met de city deals: afspraken over innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken tussen gemeenten, Rijk, andere overheden en maatschappelijke organisaties.

Een ander belangrijk punt in het lokaal bestuur is de positie van raadsleden. Conform de motie-Wolbert werkt het Ministerie van BZK in overleg met de VNG, Raadslid.nu en de Vereniging van Griffiers aan een actieplan om de positie van raadsleden te versterken. Het actieplan moet bijdragen aan een lagere werkdruk en meer focus op de volksvertegenwoordigende rol. Dit gebeurt, onder meer via een structureel regionaal scholingsaanbod voor raadsleden en ondersteuning aan griffiers om raadsleden om hen meer werk uit handen te nemen. Verder wordt in overleg met de VNG bezien of de raadsvergoeding verbeterd kan worden. Om instroom van nieuwe kandidaat-raadsleden te vergroten, is het actieplan ook gericht op activiteiten om de aantrekkelijkheid van politieke functies te vergroten.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit dat zij mogen rekenen op steun van de Rijksoverheid bij vraagstukken rond de transformatieopgave in het sociaal domein. De informatielasten zullen afnemen en gemeenten zullen mogelijk in gezamenlijkheid (bijvoorbeeld via city deals) werken aan de transformatie.

De activiteiten van het kabinet rond de positie van raadsleden betekenen mogelijk een verhoging van de vergoeding en meer inhoudelijke ondersteuning voor raadsleden.

2.9 Europa

Europese Agenda Stad

Wat wil het kabinet?

'De Europese Agenda Stad richt zich op een steviger stem van steden in Europees verband. Thematische partnerschappen van steden, lidstaten en Europese Commissie en relevante experts, werken ook in 2017 aan concrete voorstellen gericht op betere regelgeving, betere toegang tot fondsen en betere kennisuitwisseling. Het in 2016 vastgestelde Pact van Amsterdam en de hierop aansluitende Raadsconclusies, borgen dat de uitkomsten van deze partnerschappen niet in een la verdwijnen' (overgenomen uit de rijksbegroting).

Wat betekent dit voor gemeenten?

De VNG heeft zich samen met BZK, G4 en G32 ingezet om de Europese Agenda Stad van de grond te krijgen. De Europese Agenda Stad biedt steden in heel Europa de unieke gelegenheid om samen met nationale overheden en diensten van de Europese Commissie via thematische partnerschappen de knelpunten en kansen op het gebied van EU-wetgeving en -beleid in kaart te brengen. Dit moet uiteindelijk leiden tot meer begrip en kennis bij de EU-instellingen over stedelijke ontwikkeling.

In mei 2016 zijn vier partnerschappen van start gegaan, waaraan Amsterdam (coördinator partnerschap Migratie) en Utrecht (lid partnerschap Luchtkwaliteit) al deelnemen. In het najaar van 2016 gaan nog drie à vier partnerschappen van start, waaraan Nederlandse steden kunnen deelnemen.

Standpunt VNG

Nederland heeft als EU-voorzitter zijn best gedaan om het Pact van Amsterdam en de daaraan gekoppelde thematische partnerschappen door de 28 lidstaten aangenomen te krijgen. Het Pact en de partnerschappen bieden Nederlandse steden goede kansen om het stedelijke belang bij de EU-instellingen onder de aandacht te brengen. De steden zijn nu aan zet om 'te leveren' via deelname aan de partnerschappen.

De uitvoerbaarheid van Europese wet- en regelgeving is het belangrijkste aspect van de Europese Agenda Stad. Het gaat hierbij om veel generieke wetgeving (bijv. staatssteunregels) die ook in kleinere en meer rurale gemeenten van toepassing is. De Europese Agenda Stad is daarmee een initiatief dat niet alleen gunstig is voor de steden.

Europese begroting

Wat wil het kabinet?

'Ten aanzien van de Europese begroting spelen in begrotingsjaar 2017 de volgende zaken. In 2016 zal de tussentijdse evaluatie van het meerjarig financieel kader (MFK) afgerond. De tussentijdse evaluatie biedt doorgaans aanknopingspunten voor verbetering of hervorming van het MFK, die vervolgens kunnen worden betrokken in het voorstel voor een volgend MFK – het voorstel voor het volgende MFK wordt eind 2017 verwacht' (overgenomen uit rijksbegroting).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Nederlandse gemeenten en hun lokale partners profiteren van Europese fondsen- en subsidieprogramma's bij de uitvoering van lokaal beleid. Bijvoorbeeld bij de bevordering van innovatie, het begeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt en het verbeteren van de natuur. Het nieuwe Europese budget (MFK) voor de periode 2021 en verder is daardoor van direct belang voor de gemeenten. In het verleden heeft Nederland zich in discussies over het MFK vooral gericht op verbetering van de nettobetalerspositie door een reductie van de nationale afdracht aan de EU en een beperking van het EU-budget. Bijvoorbeeld door in te zetten op het terugdringen van de fondsen voor Europees regionaal beleid ('Stoppen met rondpompen van geld').

Het Rijk neemt de discussies over het MFK ook mee het terugdringen van de administratieve lastendruk rond Europese subsidies.

Standpunt VNG

Wij werken nauw samen met het Rijk in de discussie over de administratieve lastendruk rond Europese subsidies. Na verschillende pogingen om de inzet van EU-subsidies te vereenvoudigen, is het nu de hoogste tijd om daar een grote stap in te maken. In dat kader juichen wij de initiatieven die nu al in Brussel lopen van harte toe.

Wij zijn van mening dat Europese beleidsprogramma's zoals het Europese regionale beleid (Cohesiebeleid) en plattelandsontwikkeling van toegevoegde waarde zijn voor de Nederlandse gemeenten. Dit betekent dat reductie van Nederlandse bijdragen aan de EU onvoldoende is voor een goede nettobetalerspositie. Het Rijk moet er ook voor zorgen dat een zo groot mogelijk deel van de beschikbare fondsen naar Nederland wordt gehaald.

2.10 Normalisering rechtspositie ambtenaren

Wat wil het Kabinet?

Het kabinet loopt vooruit op inwerkingtreding van het Initiatiefwetsvoorstel normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA), dat momenteel in behandeling is bij de Eerste Kamer. Als gevolg daarvan wordt de rechtspositie van de meeste ambtenaren binnen enkele jaren gelijk aan die van werknemers in de marktsector. Daarmee wordt een onderdeel van het regeerakkoord gerealiseerd; het in overeenstemming brengen van het ontslagrecht van ambtenaren met het ontslagrecht van werknemers buiten de overheid. Parallel daaraan richt het kabinet de aandacht op versterking van het ambtelijk vakmanschap en modernisering van instrumenten als de ambtseed.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Op het vlak van de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming heeft invoering van de WNRA tot gevolg, dat de VNG in de toekomst op centraal niveau onderhandelen over een cao conform de Wet op de Cao. Arbeidsvoorwaarden die partijen overeenkomen, zullen in het vervolg direct doorwerken in de individuele arbeidsovereenkomsten van ambtenaren. Een extra vertaalslag in de vorm van een gemeentelijke rechtspositieregeling is dan niet meer nodig; hetgeen de uniformiteit van de arbeidsvoorwaarden in de gemeentelijke sector ten goede komt.

Invoering van de WNRA betekent ook dat de arbeidsrelatie tussen ambtenaar en overheidswerkgever niet langer wordt gereguleerd door het bestuursrecht. Als gevolg daarvan zullen de huidige – in de Awb geregelde – bezwaar- en beroepsprocedures tot het verleden gaan behoren. De arbeidsverhoudingen bij gemeenten zullen daardoor een minder 'juridisch' karakter krijgen. De energie die nu nog wordt geïnvesteerd in de procedurele afhandeling van deze zaken, kan in de toekomst worden gebruikt voor de oplossing van de onderliggende problematiek en het voeren van personeelsbeleid dat is afgestemd op de behoeften van zowel de gemeentelijke organisatie als de medewerkers.

Standpunt VNG

Wij zien de normalisering van de rechtspositie van ambtenaren als een vervolg op eerdere stappen die tot doel hebben, de materiele rechtspositie van ambtenaren in overeenstemming te brengen met die van werknemers in de marktsector. Het is een belangrijke stap in de verdere 'ontschotting' van de arbeidsmarkt, die de arbeidsmobiliteit van zowel werknemers als ambtenaren ten goede komt. De invoering van de wet zal de nodige invoeringskosten voor gemeenten met zich meebrengen. De omvang van deze kosten zijn lastig in te schatten, Het Kabinet gaat er vanuit dat deze kosten zich op langere termijn terugverdienen. Wij willen graag in overleg met het kabinet over de onderbouwing van deze stellingname.

2.11 Pensioen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet heeft in de afgelopen jaren een groot aantal wijzigingen doorgevoerd binnen het pensioenstelsel. Het gaat om nieuwe regels rond besturing van pensioenfondsen, nieuwe rekenregels, beperking van het fiscale kader voor de pensioenopbouw en pensioencommunicatie. Hiermee heeft het pensioenstelsel een onderhoudsbeurt gehad. Maar een toekomstbestendig stelsel heeft meer nodig. Het kabinet vindt het voor het behoud van het draagvlak voor het pensioenstelsel nodig, dat het stelsel blijft aansluiten bij maatschappelijke opvattingen, trends en omstandigheden. Hiervoor startte het kabinet in 2014 een nationale pensioendialoog. Deze dialoog, waarbij het kabinet een heel brede doelgroep betrof, leidde tot een hoofdlijnennotitie over het Nederlandse pensioenstelsel en een werkagenda. Het kabinet constateert dat er behoefte is aan een transparanter pensioenstelsel, waarin duidelijk is voor mensen wat de waarde is van hun pensioen, wat de risico's zijn, en hoe ze die risico's delen met andere deelnemers. Het kabinet wil in 2020 de wijziging van het pensioenstelsel hebben gerealiseerd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het kabinet kondigt nu geen nieuwe maatregelen voor het pensioenstelsel aan. Wel zal het werkprogramma in de (nabije) toekomst leiden tot aanpassingen in het pensioenstelsel. Bij goed werkgeverschap hoort een goed en toekomstbestendig pensioen als onderdeel van het arbeidsvoorwaardenbeleid. Het pensioenstelsel zal naar verwachting een belangrijk thema zijn bij de komende Tweede Kamerverkiezingen.

Standpunt van de VNG

Wij zullen een gemeentelijke werkgeversvisie op de toekomst van het pensioenstelsel ontwikkelen. Onderdeel van deze visie is in ieder geval het hebben van een stabiele premie voor langere tijd. Daarmee zijn de kosten voor pensioen beheersbaar en voorspelbaar en daarmee ook de arbeidsvoorwaardenruimte. Ondanks dat de premies de afgelopen jaren zijn gedaald, is het niet ondenkbaar dat de premie in 2017 weer gaat stijgen als gevolg van financiële markten en het hanteren van een rekenrente.

2.12 Politieke ambtsdragers

Wat wil het kabinet

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wil dat er voldoende goede politieke ambtsdragers beschikbaar blijven. Zij wil daarom haar programma's om het politieke ambt te versterken, voortzetten. Deze programma's richten zich op het in positie brengen van capabele politieke ambtsdragers en het versterken van zichtbaarheid en de aantrekkelijkheid van politieke functies. Ook wordt aandacht besteed aan arbeidsvoorwaarden en raadslidvriendelijk personeelsbeleid (motie Wolbert).

Wat betekent het voor gemeenten?

De uit de programma voortkomende kennis, goede praktijken en instrumenten dragen bij aan de zichtbaarheid van lokale bestuurders en raadsleden in de lokale gemeenschap. Wat betreft de facilitering van raadsleden wordt een extra inzet gepleegd door het ministerie, dit betekent dat raadsleden lokaal meer ondersteund worden in het omgaan met de toenemende werkdruk en veranderende rol van de gemeenteraad.

Standpunt van de VNG

Het ministerie stelt terecht dat de kwaliteit van de publieke sector valt of staat met de inzet van bestuurders en volksvertegenwoordigers. Zij maken zich terecht zorgen over het aanzien en aantrekkelijkheid van het politieke ambt. In de zomer van 2015 is de integrale visie op de rechtspositie van politieke ambtsdragers uitgekomen die breed is onderschreven door de decentrale overheden en de beroepsverenigingen. Het is tijd om deze visie om te zetten in daden. Een toekomstbestendig rechtspositie voor bestuur en volksvertegenwoordigers is immers in het belang van de gehele publieke sector.

2.13 Ondernijning van het bestuur

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil dat gemeenten een belangrijke rol spelen in de aanpak van de ondernijning van het openbaar bestuur. Ondernijning door georganiseerde criminaliteit, leefbaarheid en maatschappelijke spanningen en polarisatie worden tot deze problemen gerekend, waarbij politieke ambtsdragers in toenemende mate zelf het doelwit worden. Het kabinet wil daarom de komende jaren dat de aanpak van geweld en de intimidatie en bedreiging van politieke ambtsdragers meer wordt verbonden met de beleidsinzet ten aanzien van integriteit en ondernijning. De rol die gemeenten hebben gekregen is niet altijd in evenwicht met het instrumentarium van gemeenten. Het Ministerie van BZK heeft daarom een programma Bestuur en Veiligheid ingericht met als doelstelling om de regierol van het lokaal bestuur te versterken, waaronder die van gemeenten. Hiermee moeten gemeenten beter in staat worden gesteld de veiligheidsproblematiek en daarmee ondernijning van het democratisch bestel tegen te gaan.

Wat betekent dit voor de gemeenten?

Gemeenten worden de afgelopen jaren vaker geconfronteerd met ondernijnende activiteiten, met name door de georganiseerde criminaliteit. Poging tot omkoping, spionage en intimidatie zijn middelen die niet worden geschuwd. Naast ondernijnende criminaliteit is de afgelopen tijd intimidatie aan de orde geweest in het landelijke vluchtelingenvraagstuk. Gemeenten moeten tegen deze externe bedreigingen weerbaarder worden gemaakt. Dit kan worden bewerkstelligd door een integrale benadering te continueren en te stimuleren met betrokken overheidsorganisaties. Een coördinerende rol door het Ministerie van BZK is hierbij gewenst. Ontwikkeling van veiligheids- en risicoscans waarmee gemeenten zelf kunnen bepalen in welke mate zij voldoende geëquipeerd zijn om genoemde problematiek het hoofd te bieden kunnen een goed hulpmiddel zijn.

Standpunt van de VNG

Het op te richten platform Veilig en Integer Bestuur door het Ministerie van BZK, dat gericht is op het ondersteunen van politieke ambtsdragers, is een goede ontwikkeling. Met het aflopen van het Veilige Publieke Taak-programma in 2016 bestaat echter het risico dat de aandacht voor agressie en geweld tegen gemeenteambtenaren verslapt en er geen aandacht is voor politieke ambtsdragers in de gemeentelijke sector. Dit ook in het licht van het stopzetten van het Experticeentrum Veilige Publieke Taak per eind 2015.

2.14 Integriteit en rechtsbescherming klokkenluiders

Wat wil het kabinet?

Op 1 juli 2016 heeft het Huis voor Klokkenluiders haar deuren geopend. Het Adviespunt Klokkenluiders, de Onderzoeksraad Integriteit Overheid (OIO) én ook het Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector (BIOS) zijn opgegaan in het Huis voor klokkenluiders. Het Huis heeft zowel een adviestaak als een onderzoekstaak in de publieke en de private sector. Daarnaast zijn taken op het terrein van kennis en preventie (zoals eerder door het Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector uitgevoerd) in het Huis ondergebracht. De subsidies voor de drie eerder genoemde organisaties zijn daarom stopgezet.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenteambtenaren kunnen zich bij een misstand wenden tot het Huis voor Klokkenluiders indien zij in hun eigen organisatie geen gehoor vinden of omdat hun arbeidsrelatie onder druk komt te staan bij het melden van een misstand. Het is dus zaak dat gemeenten een goed werkend interne meldingsprocedure hebben die bekend is bij medewerkers en het allerbelangrijkst; er een klimaat bestaat waarin veilig kan worden gemeld.

Standpunt VNG

De taken van het Huis voor Klokkenluiders zijn repressief van aard, het risico bestaat dat er te weinig aandacht is voor preventie. Voorkomen is immers beter dan genezen en met een kleiner budget is het de vraag of preventie en ontwikkeling van nieuwe ideeën voldoende aandacht blijft krijgen. De positie van het Steunpunt Integriteit Politieke ambtsdragers behoeft ook aandacht nu dit is losgekoppeld van BIOS. Al met al dreigt met de oprichting van het Huis en het opgaan van BIOS in het Huis een vacuüm te ontstaan in de landelijke expertise op het gebied van ambtelijke en bestuurlijke integriteit. Via het nieuw op te richten Platform Veilig en Integer bestuur en het regulier overleg met BZK houdt de VNG vinger aan de pols. Goed integriteitsbeleid vereist een brede aanpak, landelijk en lokaal moeten we dus waken voor een te beperkte blik.

2.15 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wat wil het kabinet?

De WNT normeert de inkomens van topfunctionarissen in de semi- en in de publieke sector. Het betreft normering van de beloning maar ook van de beëindiging (de 'gouden handdruk'). Voor gemeenten zijn dit de griffier en de gemeentesecretaris. Het kabinet wil de WNT op een aantal punten wijzigen (in de Evaluatiewet WNT) en daarnaast een uitbreiding van de werkingssfeer regelen (Met de WNT 3). Dat houdt in dat de WNT niet alleen voor topfunctionarissen geldt, maar voor alle medewerkers van de organisaties die vallen onder de WNT. Daarnaast wil het kabinet het komende jaar inzetten op een goede uitvoering en naleving van de WNT. Daartoe wordt algemene voorlichting gegeven en daadwerkelijk (planmatig en risicogericht) toezicht gehouden op de naleving van de WNT.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De wijzigingen in de WNT die worden voorgesteld in de Evaluatiewet zijn positief, in die zin dat het zogenaamde bonusverbod wordt geschrapt en dat gemeenten conform de cao uitvoering kunnen geven aan de van-werk-naar-werkbepalingen. Toch geven de wijzigingen niet voor elke situatie de gewenste duidelijkheid als het gaat om de vraag of doorbetaling van de beloning in mindering moet worden gebracht van het begrensde bedrag dat hiervoor staat (75.000 euro). Zeker als er meer wordt ingezet op handhaving is deze duidelijkheid nodig.

Verder is de VNG gekant tegen uitbreiding van de WNT naar alle medewerkers. Het arbeidsvoorwaardenoverleg tussen sociale partners wordt immers in de gemeentelijke sector al juridisch geborgd in algemeen verbindende

voorschriften en cao's. We onderstrepen een goede uitvoering en naleving van de WNT en het zou wenselijk zijn om voorlichting over de WNT te intensiveren, omdat in de gemeentelijke praktijk de uitvoering van WNT zeer complex blijkt. Deze complexiteit in regelgeving en beleid uit zich in veel interpretatievraagstukken over de WNT. De interpretatievraagstukken en onduidelijke regelgeving leiden ertoe dat financieel specialisten voortdurend geraadpleegd moeten worden. Deze situatie is voor gemeenten zeer onwenselijk.

Samen met IPO en de Unie van Waterschappen en andere ketenpartners zal de VNG zich ervoor inzetten om af te zien om de reikwijdte van de WNT verder te verbreden en eerst de nadruk te leggen op de regulering van topinkomens voor topfunctionarissen. Tevens adviseren we in te zetten op een goede kennisoverdracht van de WNT, zodat gemeenten de wettelijke voorschriften en uitvoeringsvoorschriften WNT goed kunnen begrijpen. Heldere en duidelijke bepalingen in de WNT, vergroot de uitvoerbaarheid van de WNT en zal handhaving en toezicht minder noodzakelijk maken.

3 Veiligheid en Justitie

3.1 Programma KEI (vereenvoudiging procesrecht en digitalisering procesrecht)

Wat wil het kabinet?

Een van de kernthema's in het beleid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (V&J) is de 'Bestending en Versterking Rechtsstaat'. Er wordt momenteel gewerkt aan onderhoud, modernisering en versterking van de rechtsstaat, zodat aansluiting bij maatschappelijke ontwikkelingen kan worden gehouden. Dit krijgt concreet gestalte in het programma KEI (Kwaliteit en Innovatie Rechtspraak). Partijen in het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht (ook gemeenten) worden verplicht een procedure langs elektronische weg te voeren en hun processtukken digitaal in te dienen. Bovendien wordt de civiele procedure door de invoering van één uniforme basisprocedure overzichtelijker en meer voorspelbaar gemaakt. KEI moet voor iedereen leiden tot een efficiënter en sneller verloop van gerechtelijke procedures.

De vier wetsvoorstellen die dit mogelijk maken zijn op 12 juli 2016 door de Eerste Kamer aangenomen. De inwerkingtreding vindt gefaseerd plaats. Invoering van de eerste fase is (voorlopig) voorzien voor 1 februari 2017. In 2017 is er een vrijwillige invoering voor 'voorhoedegemeenten.' Begin 2018 staat de landelijke invoering van het digitaal procederen in het bestuursrecht gepland. In het civiele recht doet eerst de advocatuur ervaring op. Gemeenten zijn in november 2018 aan de beurt voor procedures zonder verplichte procesvertegenwoordiging.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De nieuwe wetgeving vraagt om een aanpassing van de werkwijze van gemeenten wanneer zij procederen. Gemeenten kunnen op twee manieren toegang krijgen tot digitale procesvoering.

In de eerste plaats kunnen zij inloggen met e-Herkenning op het webportaal 'Mijn rechtspraak' via rechtspraak.nl. Hiervoor is geen technische aanpassing van de eigen systemen nodig. Gegevens en documenten worden handmatig opgevoerd. Het dossier bevindt zich in het webportaal of kan worden gedownload.

In de tweede plaats is rechtstreekse koppeling aan het systeem van de Rechtspraak mogelijk via een aansluitpunt. Dit vraagt wel om aanpassing van de eigen systemen (software en werkprocessen). Voor toegang tot het aansluitpunt is een PKI-O certificaat nodig (e-herkenning). Er is bij deze tweede optie sprake van geautomatiseerde gegevensuitwisseling want het dossier blijft in het eigen systeem van de gemeente.

De uitvoeringsconsequenties, waaronder de kosten, van beide opties zijn nog niet bekend. De gefaseerde invoering betekent voor gemeenten dat voor die gebieden waar het nieuwe recht nog niet wordt ingevoerd, het oude (proces)recht nog van toepassing blijft. Begin 2018 staat de landelijke invoering van het digitaal procederen in het bestuursrecht gepland. Hoe dit precies zal gebeuren staat nog niet vast. Beide opties kunnen behoorlijke impact hebben op de gemeentelijke bedrijfsvoering. Om gemeenten goed voor te bereiden en handvatten te bieden is een impactanalyse nodig voor beide opties. De VNG is van mening dat het Ministerie van V&J hiervoor zou moeten zorgen.

3.2 Prettig contact met de overheid

Wat wil het kabinet?

Het kabinet streeft naar vermindering van druk op de bestuursrechtelijke keten door een minder bureaucratische bezwaarschriftprocedure. In het project Prettig Contact met de Overheid (PCMO) verkent het Ministerie van BZK samen met onder andere de VNG informele interventies naar aanleiding van aanvragen, zienswijzen, klachten en bezwaren. Deze 'informele aanpak' leidt tot kwalitatief betere besluiten, minder procedures, kortere doorlooptijden, lagere kosten, groter vertrouwen in de overheid en hogere tevredenheid van burgers en ambtenaren. Naar aanleiding van de derde evaluatie van de Awb heeft BZK in dit project een minder bureaucratische bezwaarschriftprocedure ontwikkeld en in de praktijk ondersteund.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit project een verandering in werkwijze en naar verwachting meer aandacht voor de informele aanpak. Ook betekent dit dat er meer aandacht komt voor de klachtenbehandeling. Gemeenten vragen het kabinet om bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Awb vroegtijdig te communiceren met het lokaal bestuur over de veranderingen om zo tot een efficiënte invoering van het wetsvoorstel te kunnen komen. Positief is in elk geval dat communicatie met de burger wordt bevorderd.

3.3 Cybercrime

Wat wil het kabinet?

Het kabinet ziet kansen op het gebied van economische groei en menselijk gemak. Maar het kabinet merkt hierbij ook op dat nieuwe IT-ontwikkelingen leiden tot nieuwe mogelijkheden voor (cyber)criminelen. Het kabinet maakt zich sterk voor een veilig Nederland en een sterke rechtstaat en investeert in 2017 5 miljoen euro extra in cybersecurity en aanpak van cybercrime. Vanaf 2018 tot en met 2021 bedraagt de totale investering in cybersecurity jaarlijks 14 miljoen euro. Dit bedrag wordt onder meer gebruikt voor versterking en uitbouw van het Nationaal Detectie Netwerk (NDN).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Ook gemeenten kunnen te maken krijgen met cybercriminaliteit, direct of in de ketensamenwerking. Gemeenten zijn zeer actief op het gebied van informatieveiligheid maar zijn niet aangesloten op de NDN.

Standpunt VNG?

Wij willen graag betrokken worden bij de verdere ontwikkeling van de NDN en samen met het Rijk bekijken of en hoe gemeenten kunnen aansluiten op de NDN. Wij verwachten dat aansluiting een extra impuls geeft aan het managen van het cybersecurityvraagstuk op gemeenteniveau.

3.4 Veiligheid

Wat wil het kabinet?

Het kabinet trekt veel extra geld uit voor veiligheid. Een belangrijk gedeelte daarvan gaat naar de politie. In schril contrast hiermee staat een bezuiniging op het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en een bezuiniging op het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Door de bezuiniging op het CCV komt de ondersteuning aan gemeenten bij het veilig en leefbaar maken van wijken en buurten onder druk te staan. Het CCV ondersteunt gemeenten op verschillende manieren en weet

daarbij ook publiek-private samenwerking van de grond te krijgen. Een voorbeeld daarvan is het Keurmerk Veilig Ondernemen (ook hierop wordt gekort).

De bezuiniging op het IFV betekent dat veiligheidsregio's en gemeenten minder ondersteuning op het terrein van fysieke veiligheid zullen krijgen. Dit heeft onder meer gevolgen voor (de kosten van) opleidingen van veiligheidsregio- en gemeentepersoneel in het kader van crisisbeheersing.

3.5 Aanpak georganiseerde criminaliteit

Wat wil het kabinet?

Het kabinet investeert 10 miljoen euro extra in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en in het afpakken van crimineel vermogen. De focus ligt daarbij nog voor een groot deel op de aanpak van criminaliteit in het zuiden van het land en op investeringen bij het Openbaar Ministerie en bij de FIOD (de zogenaamde Zuid-aanpak).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Steeds meer gemeenten benoemen de bestrijding van georganiseerde criminaliteit als prioriteit in hun veiligheidsbeleid. Goede voorbeelden en de intensiteit van de samenwerking moet zich dus niet alleen beperken tot de zuidelijke regio's van het land die structureel aandacht krijgen. Criminaliteit houdt zich immers niet aan gemeente- of regiogrenzen.

Graag gaan we met het kabinet in overleg over de vraag hoe de middelen ingezet kunnen worden voor versterking van de integrale en bestuurlijke aanpak in het hele land.

3.6 Informatieuitwisseling

Wat wil het kabinet?

Het kabinet streeft naar meer en betere samenwerking tussen de ketenpartners in het politiedomein. Het gezag wordt in een eerder stadium betrokken bij beleids- en beheersvraagstukken over de politie. Digitalisering, big data en het ontstaan van complexe netwerken vragen om meer aandacht. Het kabinet wil in 2017 verder werken aan een goede aansluiting van de veiligheidsketen op het sociale en lokale domein en aan het bevorderen van informatiedeling. Het gaat erom op het juiste moment de meest geschikte interventie in te zetten. Het kabinet wil verder werken aan de randvoorwaarden om domeinoverstijgende samenwerking mogelijk te maken via modelprocessen, betere informatievoorziening en het faciliteren van informatie-uitwisseling tussen professionals. Belemmeringen binnen de informatiedeling tussen overheidspartijen bij bijvoorbeeld de gezamenlijke aanpak van ondermijning moeten worden weggenomen.

Naar verwachting wordt begin 2017 het wetsvoorstel voor de Kaderwet gegevensuitwisseling samenwerkingsverbanden naar de Tweede Kamer gestuurd.

Wat betekent dit voor gemeenten?

In het veiligheidsdomein is goede en zoveel mogelijk up-to-date informatie voor gemeenten van essentieel belang. Gemeenten hebben deze nodig om hun regierol in de lokale veiligheid en het integrale veiligheidsplan op een goede manier te kunnen vervullen. De veiligheidsproblematiek wordt steeds complexer en de oplossingen moeten worden gezocht in integrale benadering, binnen de verschillende gemeentelijke domeinen en binnen de keten met externe partners, zoals politie en openbaar ministerie. Goede informatie-uitwisseling levert gemeenten en haar partners de mogelijkheid om doelgericht problematieken op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, zorg en aanverwante beleidsterreinen aan te pakken. Tevens levert goede informatie-

uitwisseling inzichten om meer preventief te kunnen werken en de noodzakelijke onderbouwing voor beleidsmatige en bestuurlijke keuzes.

De VNG komt in 2017 met een visie voor gemeenten over informatie en veiligheid op lokaal niveau.

3.7 Verkeershandhaving

Wat wil het kabinet?

Om tekorten op de begroting van het Ministerie van V&J weg te werken en om de verkeersveiligheid te vergroten heeft het kabinet het afgelopen jaar een aantal maatregelen ingevoerd of in gang gezet die betrekking hebben op de verkeershandhaving. Genoemd worden onder andere de uitbreiding van het aantal digitale flitspalen, extra inzet van de teams Verkeer van de politie, intensivering van de verkeershandhaving door de basisteams van de politie en het plaatsen van trajectcontrolesystemen op N-wegen. In 2017 wordt bepaald hoe de aanbevelingen uit het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) Verkeershandhaving kunnen worden ingevuld.

Standpunt VNG

Het antwoord op de vraag of verkeershandhaving in de basisteams wordt geïntensiveerd, is aan de lokale gezagsdriehoek. Daar waar het gezag dit als prioriteit benoemt, zal het gemakkelijker zijn om de samenwerking met de politie vorm te geven. Let wel: als er geen extra politie bijkomt, betekent meer inzet op verkeersveiligheid dat andere taken blijven liggen.

3.8 Nationale politie

Wat wil het kabinet?

De nationale politie krijgt structureel extra middelen om de financiën en de bedrijfsvoering op orde te krijgen. Het gaat om 221 miljoen euro in 2017 stijgend naar 252 miljoen euro in 2019 en daarna dalend naar 180 miljoen euro structureel in 2021.

Het politiewerk in de wijken krijgt een forse impuls. De vacatures in de wijken worden met voorrang ingevuld en de wijkagenten zullen ten minste 80% van hun tijd weer aan de wijk besteden. Ook komen er meer operationele experts voor de complexe taken in de wijken. Het kabinet zorgt voor voldoende voorzieningen, zoals voertuigen, uitrusting en ICT. Het kabinet trekt 10 miljoen euro structureel uit voor een betere toerusting van de medewerkers in de gebiedsgebonden politie.

Ook op andere onderdelen komt er meer ruimte om de prestaties te verbeteren. Bijvoorbeeld op het gebied van de opsporing. In 2017 worden meer hoog opgeleide specialisten (met name in het kader van de vervanging van de uitstroom bij de recherche) aangetrokken en wordt de 'intelligence' verder ontwikkeld. En het ziekteverzuim moet met 0,5 procentpunt worden teruggebracht in 2017.

Standpunt VNG

Met de extra middelen heeft de nationale politie zijn financiële tekorten gedekt en ontstaat een meer stabiele basis voor het tot een goed einde brengen van de reorganisatie en het verbeteren van de prestaties. De VNG verwelkomt dit, want er waren grote zorgen in het lokaal bestuur. We constateren dat met deze extra middelen de afgesproken operationele sterkte van 49.802 is gegarandeerd. Hiermee komt het kabinet tegemoet aan een ander belangrijk punt van zorg: de kwaliteit van de opsporing en de positie van de wijkagent.

De VNG heeft de voorgaande jaren herhaaldelijk bij het kabinet aangedrongen op het verhogen van de kwaliteit van de opsporing en het versterken van de positie van de wijkagent. Het voornemen om extra specialisten aan te nemen en de extra investeringen in het politiewerk in de wijken zijn in onze ogen goede eerste stappen. Er moet echter ook gerealiseerd worden dat bezuinigingen die reeds in gang gezet zijn, zoals op de huisvesting gewoon doorgaan. De VNG is van mening dat met het oog op internationale en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals terrorismedreiging, radicalisering, een toename van het aantal verwarde personen etc. investeren in een verdere doorontwikkeling van een kwalitatief en kwantitatief hoogwaardige politie noodzakelijk blijft.

Ten slotte: de herijking van de nationale politie is ontstaan uit een breed levend besef dat er onvoldoende balans was binnen het nationale bestel tussen bestuurlijke en justitiële politietaken, tussen nationaal en lokaal. Hieronder ligt een breder vraagstuk, namelijk de inbedding van de nationale politie in de checks and balances van ons democratisch staatsbestel. De komende kabinetsformatie is naar onze mening een goed moment om dit vraagstuk te adresseren.

3.9 Samenwerking veiligheidsketen met sociaal domein

Wat wil het kabinet?

In 2017 wordt gewerkt aan een goede aansluiting van de veiligheidsketen op het sociale en lokale domein. Onder meer door het ondersteunen van de verbinding tussen veiligheidshuizen, Veilig Thuis en de zogenaamde ZSM-aanpak, én door het verbeteren van de randvoorwaarden via modelwerkprocessen, betere informatievoorziening en faciliteren van informatie-uitwisseling. Ook levert het kabinet een bijdrage aan de initiatieven om tot een betere benadering van personen met verward gedrag te komen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het Rijk zal gemeenten nadrukkelijker gaan benaderen als partner bij veiligheidsvraagstukken rond jeugd, verwarde personen, gedetineerden en andere thema's waar zorg, welzijn en veiligheid elkaar raken. Bij veel veiligheidsproblemen is sprake van individuen met meerdere, complexe persoonlijke problemen (bijvoorbeeld verslaving, stoornissen, schulden) die alleen door een combinatie van preventie, zorg, drang en dwang kunnen worden geadresseerd. Gemeenten zijn een essentiële partner omdat zij met hun nieuwe verantwoordelijkheden in het sociaal domein verbindingen tot stand kunnen brengen tussen veiligheidsbeleid, de Wmo/AWBZ, de (jeugd)zorg en het domein van werk en inkomen.

Standpunt VNG

De VNG onderschrijft de nadruk die het kabinet legt op een integrale aanpak en intensieve samenwerking. De klassieke, louter strafrechtelijke benadering waar het kabinet bij voortduring de nadruk op legde, is inderdaad niet voldoende. Het kabinet gaat gemeenten ook actief ondersteunen bij het verbinden van het sociaal domein met dat van veiligheid. Tegelijkertijd bewaakt het kabinet dat relevante partners als de nationale politie, Openbaar Ministerie (OM) en het merendeel van de justitiële ketenpartners, die allen bezig zijn met een reorganisatie en herbezinning op taken, in staat blijven om als volwaardig samenwerkingspartner te opereren. En, net als op andere terreinen, waakt de VNG ervoor dat het kabinet onder het mom van samenwerking haar veiligheidsproblemen eenzijdig op het bord van gemeenten legt.

4 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

4.1 Onderwijs en onderwijsachterstandenbeleid

Wat wil het kabinet?

Het kabinet kondigt een beleidsdoorlichting aan van het onderwijsachterstandenbeleid. In het interdepartementaal beleidsonderzoek wordt de effectiviteit van de inzet van rijksmiddelen onderzocht.

Voor 2017 wordt 5 miljoen euro toegevoegd aan de specifieke uitkering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Het kabinet geeft hiermee uitvoering aan de motie-Yucel, van Meenen. Het extra budget is bedoeld voor de kwaliteitsverbetering van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in de niet G37 gemeenten. Daarnaast wordt de voorgenomen eerste ramingsbijstelling van 10 miljoen euro op het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) doorgeschoven naar 2018.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten zien ook de kloof tussen rijk en arm groter worden. Een gedegen en integrale benadering om onderwijsachterstanden te voorkomen en verhelpen is voor gemeenten een van de instrumenten om kinderen en jongeren te ondersteunen in hun ontwikkeling tot zelfredzame inwoners die mee kunnen doen. In elke fase van het opgroeien en opvoeden nemen gemeenten hun verantwoordelijkheid en zetten in op optimale talentontwikkeling. Vanuit deze rol zijn gemeenten dan ook voor de hand liggende gesprekspartners voor het voorgenomen beleidsonderzoek naar onderwijsachterstandenbeleid. Vooral de integrale blik die gemeenten hebben op het sociaal domein in relatie tot onderwijs voor jongeren van 2 tot 18+ zal van meerwaarde zijn.

Met deze budgetten komt ook voor kleine gemeenten komend jaar een aanvullend budget beschikbaar om de kwaliteit van voorschoolse educatie te verhogen. De hoogte van het bedrag is echter onvoldoende voor de circa 360 gemeenten om dezelfde kwaliteitsimpuls te kunnen bewerkstelligen als in de G37. De G37 hebben immers 95 miljoen extra beschikbaar voor de kwaliteitsverhoging.

Standpunt VNG

Wij vinden dat de ramingsbijstelling ook voor 2018 en verder geschrapt moet worden. Wij verwachten namelijk dat de uitkomst van het onderzoek naar de gewichtenregeling zal zijn dat het aantal kinderen in de gewichtenregeling landelijk zal toenemen.

4.2 Cultuur

Wat wil het kabinet?

De cultuurbezuiniging van 200 miljoen euro (23 procent) wordt per 2017 iets verzacht. De minister van OCW had dit voorjaar per 2017 al 18,5 miljoen euro gevonden door verschuiving in haar begroting. Via de rijksbegroting komt daar vanaf volgend jaar nog eens 10 miljoen euro bij. De extra gelden zijn bestemd voor: de arbeidsmarktpositie van kunstenaars, sterk gekorte rijksmusea, kleinschalig muziektheater, presentatie-instellingen beeldende kunst, cultuuronderwijs door vergroting van de PO-muziekimpuls en van de regeling Cultuureducatie met kwaliteit voor het vmbo, bereik van een divers publiek met name via festivals en tot slot

voor verhoging van de regionale spreiding met behulp van talentontwikkeling. De fiscale onderhoudsaf trek voor particuliere monumenteneigenaren ad 25 miljoen euro wordt afgeschaft en deels vervangen door een gerichte subsidieregeling. Via de SZW-begroting komt 100 miljoen euro beschikbaar voor arme kinderen (onder andere voor cultuurdeelname).

Wat betekent dit voor gemeenten?

De extra rijksgelden zijn pluspuntjes en worden aangewend voor ook door gemeenten bepleite activiteiten. Maar door de kortingen op de culturele basisinfrastructuur (BIS) blijven er gaten, met name bij de grote muziektheater- en dansinstellingen. En het middensegment valt tussen wal en schip nu het Fonds Podiumkunsten onlangs heeft gekozen voor 'nieuw', terwijl de minister dit niet repareert. Het gaat daarbij om productiehuzen, die een essentiële rol in de culturele keten hebben doordat zij opleidingstrajecten en doorstroming voor talenten en stagiaires verzorgen. Ditzelfde geldt voor een aantal presentatie-instellingen beeldende kunst en podiumkunstgezelschappen. Het aankoopfonds voor de musea wordt niet op peil gebracht, hetgeen ook lokale instellingen treft. Herstel van de stimulering van cultuureducatie en -participatie richting sociaal domein blijft grotendeels achterwege. De beperking van de fiscale aftrek voor particuliere monumenteneigenaren kan leiden tot onderhoudsachterstanden en komt op een vreemd tijdstip net na de Erfgoedwet met een instandhoudingsplicht.

4.3 Bibliotheken

Wat wil het kabinet?

In 2017 concentreren de activiteiten van de Koninklijke Bibliotheek (KB) zich (1) op een gezamenlijke innovatieagenda met de overheden en bibliotheekvoorzieningen om de slagvaardigheid van het stelsel te vergroten en (2) op het uitbreiden van de collectie van de digitale bibliotheek. De Tweede Kamer ontvangt in 2017 een midterm review over de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Ter ondersteuning van de aanpak van laaggeletterdheid wordt het actieplan *Tel mee met Taal 2016–2018* uitgevoerd (gefinancierd door OCW, SZW en VWS). Vanuit de OCW-begroting is 10,7 miljoen euro hiervoor beschikbaar.

Wat betekent dit voor gemeenten?

In samenwerking met de provinciale ondersteuningsinstellingen wordt de innovatieagenda op regionaal niveau door bibliotheken en gemeenten uitgewerkt. Dit zal de basis vormen voor bestuurlijke afspraken gericht op modernisering van de lokale bibliotheken. Conform bestuurlijke afspraken bedraagt de totale uitname uit het Gemeentefonds voor e-books in 2017 10,6 miljoen euro oplopend tot 12,2 miljoen euro in 2018 (structureel). Met het actieprogramma *Tel mee met taal* worden onder andere gemeenten en bibliotheken ondersteund om laaggeletterden te herkennen, via verwijzing en scholing. Ook worden taalhuizen en taalpunten opgericht en taalvrijwilligers getraind

Voor het onderwerp Archieven verwijzen wij u naar onze reactie op de BZK-begroting, onderdeel Informatiebeleid.

5 Wonen

5.1 Wonen

Wat wil het kabinet?

De miljoenennota signaleert een herstel op de (koop)woningmarkt: stijgende prijzen en minder hypotheeklen die onder 'onder water' staan.

150 miljoen euro wordt structureel extra beschikbaar gemaakt voor de huurtoeslag. De meerjarige tekorten op de huurtoeslag worden aangevuld. Dat betekent dat de eerder verwachte korting op de huurtoeslag van de baan is.

Beleggers op de huurmarkt worden extra ondersteund. De mogelijkheid wordt geïntroduceerd om vrijesectorhuur als aparte categorie in het bestemmingsplan op te nemen. Het kabinet neemt het initiatief voor een 'samenwerkingstafel' tussen Rijk, gemeenten, corporaties en marktpartijen.

Vanaf 2017 komt er een korting op de verhuurderheffing voor corporaties die huurwoningen bouwen in regio's met een hoge druk op de woningmarkt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De extra middelen voor de huurtoeslag zijn goed nieuws voor de betaalbaarheid van het wonen, vaak een belangrijk gemeentelijk onderwerp.

De aandacht vanuit het Rijk voor beleggers binnen de vrijesectorhuur stelt gemeenten beter in staat om middeldure en duurdere huur te realiseren.

6 Infrastructuur en Milieu

6.1 Omgevingswet

Wat wil het kabinet?

Het kabinet werkt aan de Omgevingswet en aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De Omgevingswet en de invoering daarvan worden in 2017 een belangrijke onderwerpen.

Gemeenten dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen van de wet: (1) vergroten van de inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak, (2) versnellen en verbeteren van besluitvorming, (3) een samenhangende benadering en (4) vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De invoering van de Omgevingswet heeft een grote invloed op de uitvoeringspraktijk bij gemeenten. Voor de informatievoorziening zijn gemeenten in belangrijke mate afhankelijk van het gereed komen van de eerste fase van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO, het Register Omgevingsdocumenten en het Informatiehuis Ruimte dienen ten minste een half jaar voor inwerkingtreding van de wet (gebruiks)gereed te zijn.

Het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' ondersteunt gemeenten met de veranderopgave. Voor de informatievoorziening zijn gemeenten in belangrijke mate afhankelijk van het gereed komen van de eerste fase van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dat voor alle bevoegd gezagen een basis gaat bieden.

Om tijdig de gemeentelijke informatievoorziening aan te kunnen passen aan de wet (inclusief de nieuwe kwaliteitseisen) en gemeentelijke softwareleveranciers opdracht te kunnen geven voor nieuwe ICT-toepassingen zullen het DSO, Register Omgevingsdocumenten en Informatiehuis Ruimte ten minste een half jaar voor inwerkingtreding van de wet (gebruiks)gereed moeten zijn. Al eerder willen gemeenten de beschikking hebben over technische specificaties, testvoorzieningen en beschrijvingen van de onderdelen van het DSO.

In het [dossier](#) op onze website en met onze [routekaart](#) kunt u lezen wat de Omgevingswet voor u betekent, hoe u nu al kunt beginnen met de voorbereidingen en hoe de VNG u daarbij ondersteunt.

6.2 Landelijk gebied

Wat wil het kabinet?

Ruim 85 procent van de gemeenten in Nederland heeft meer dan 50procent landelijk gebied. De vitaliteit van het landelijk gebied is daarom voor veel gemeenten van groot belang. In de Rijksbegroting wordt aandacht geschonken aan snel internet overal in Nederland. Er komt een Kennisplatform Snel Internet.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten kunnen gebruikmaken van het Kennisplatform. De VNG draagt daarnaast bij aan de versnelling van de komst van breedband in het buitengebied door de samenwerking met het gemeentelijk Platform Kabels en leidingen (GPKL).

Standpunt VNG

De VNG mist het onderwerp vrijkomende agrarische bebouwing in de begroting. De oppervlakte aan leegstand van vrijkomende agrarische bebouwing is groter dan de leegstand bij kantoren en detailhandel samen. De leefbaarheid van het landelijk gebied kan in het gedrang komen. Door gemeenten wordt gewerkt aan een goede aanpak van de huidige leegstand en het voorkomen van nieuwe leegstand.

6.3 Mobiliteit

Wat wil het kabinet?

Het kabinet voorziet grote veranderingen op het gebied van mobiliteit in de komende 20 jaar. De ontwikkelingen op het gebied van zelfsturende auto's en technologie voor lage emissie van auto's volgen elkaar snel op. Er wordt geïnvesteerd in innovaties en de aanpak van knelpunten in onze infrastructuur. Het kabinet verwacht dat de economische groei zal zorgen voor meer verplaatsingen, waardoor de congestie weer toe zal nemen op wegen en bij het openbaar vervoer. Om deze ontwikkeling op te vangen wordt 717 kilometer aan extra rijstroken opengesteld. De financiering van wegen, het spoor, regionaal vervoer, waterwegen en het beheer en onderhoud van de infrastructuur is voor de lange termijn vastgesteld. Het kabinet trekt in 2017 in totaal 5,9 miljard euro uit voor nieuwe infrastructuur en het beheer en onderhoud van de wegen, het spoor en de vaarwegen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Door de verstedelijking en de aantrekkende economie neemt de congestie in steden toe. De 'last en first mile' zijn van belang voor een goede bereikbaarheid in stedelijke gebieden. Ook de druk op het openbaar vervoer neemt toe en door de stijging van het voor- en na transport met de fiets naar stations groeit de problematiek van de fietsparkeerplaatsen in fietsenstallingen bij stations. Investeren in de lokale en regionale infrastructuur blijft noodzakelijk.

6.4 Water

Wat wil het kabinet?

Ter uitvoering van het Bestuursakkoord Water zijn door de Stichting RIONED met subsidie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu vijftien kenniscoaches waterketen aangesteld. Deze kenniscoaches zijn beschikbaar om de samenwerkende partijen in de regio's te ondersteunen bij het verbeteren van het stedelijk waterbeheer en de waterketen.

In 2017 wordt het programma afgerond. Voor 2017 zijn middelen vrijgemaakt om in regionaal verband te werken aan stedelijk waterbeheer en de waterketen. Ambtelijke trekkers van samenwerkingsregio's worden vaardigheden bijgebracht om hun rol als spil in de (complexe) regionale samenwerking goed te vervullen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De kenniscoaches blijven beschikbaar om de samenwerking in de waterketen te ondersteunen. Zie voor meer informatie: www.riool.net/producten/kenniscoaches

7 Economische Zaken

7.1 Digitale dienstverlening aan ondernemers

Wat wil het Kabinet

Het kabinet wil een verbetering van het R&D vestigingsklimaat in Nederland door investeringen in de onderzoeksinfrastructuur. Daarnaast wil het kabinet samen met de decentrale overheden via de structuurfondsen van de EU (grensoverschrijdende) R&D samenwerkingsprojecten ondersteunen en investeringskapitaal beschikbaar te stellen.

Met het kabinetsbrede programma 'Goed Geregeld: een verantwoorde vermindering van de regeldruk 2012–2017' zet het kabinet in op de vermindering van regeldruk voor bedrijven, burgers en professionals met 2,5 miljard euro. Het creëren van meer ruimte in wet- en regelgeving en betere (digitale) dienstverlening voor ondernemers, burgers en professionals geeft volgens het kabinet ruimte voor innovatie, ondernemerschap en groene groei.

Het kabinet ontwikkelt een kennisplatform Snel Internet om *snel internet* overal in Nederland, dus ook in het buitengebied, te realiseren. In dit platform worden alle betrokken partijen verenigd, waaronder de VNG) het Interprovinciaal Overleg (IPO) Breedband en Europa Decentraal. De meeste randvoorwaarden voor connectiviteit zijn Europees vastgelegd in het EU Telecomkader en in 2017 wordt de start gemaakt met de herziening daarvan.

Het ondernemingsklimaat in het digitale domein wordt gestimuleerd met gericht innovatiebeleid, én door ICT als doorsnijdend thema te verankeren in het topsectorenbeleid.

Eind 2017 moeten burgers en bedrijven hun zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen. In 2017 wordt onder meer MijnOverheid voor Ondernemers gerealiseerd, wordt eHerkenning verder uitgerold, e-facturatie geïmplementeerd en wordt het verplicht om jaarrekeningen bij de Kamer van Koophandel digitaal via de Standard Business Reporting (SBR) in te dienen. In 2017 wordt hiervoor 5,5 miljoen euro extra uitgetrokken.

Het Green Deal instrument faciliteert kansen voor groene groei vanuit de samenleving. Ook in 2017 zal dit instrument worden voortgezet. Met deze actiegerichte, innovatieve partnerschappen bevordert het kabinet innovatie en leefbaarheid in Nederlandse steden en wordt Nederland internationaal op de kaart gezet als een sustainable urban delta.

Door recente faillissementen van grote winkelketens is de vitaliteit van de winkelcentra en de leefbaarheid van de binnensteden extra onder druk komen te staan. Met alle stakeholders van de retailsector – gemeenten, provincies, vastgoed, vakbonden, financiers, MKB Nederland en de sector zelf – zet het Ministerie van Economische Zaken nog sterker in op uitvoering van de twintig afspraken die in de Retailagenda zijn gemaakt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Het huidige beleid wordt voortgezet. De investeringen in de digitale infrastructuur worden enigszins opgevoerd. Deze investeringen moeten het gemeenten mogelijk maken hun diensten aan burgers en ondernemers op een veilige manier digitaal aan te bieden en digitaal te verlenen. Van andere beleidsinvesteringen is niet concreet aangegeven wat de effecten zijn voor gemeenten. Onder de herziening van het Telekompakket valt de herziening van de Privacyrichtlijn. Sinds de decentralisaties van vorig jaar heeft deze Privacyrichtlijn met name in op het sociale domein invloed.

Standpunt VNG

Snel internet, ook in het buitengebied, moet worden gerealiseerd als een algemene nutsvoorziening. Het inrichten van enkel een kennisplatform is onvoldoende is om dit doel te bereiken.

8 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

8.1 Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Structurele middelen voor kinderen in armoede

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil dat alle kinderen in Nederland kansrijk kunnen opgroeien, ook kinderen in een gezin met een laag inkomen. Het kabinet stelt structureel 100 miljoen euro extra beschikbaar. Dat geld is bestemd voor behoeften voor kinderen (van 0 tot 18 jaar) die zij missen door gebrek aan geld. Dat gaat bijvoorbeeld om schoolbehoeften, sportattributen, lidmaatschap van (muziek)verenigingen, zwembad, schoolreisje of een abonnement op de bibliotheek. Deze ondersteuning kan alleen in natura worden aangeboden. 85 miljoen euro zal via een decentralisatie-uitkering naar gemeenten gaan. Het kabinet wil een convenant hiervoor afsluiten met de VNG. De beschikbaarstelling van deze middelen zal volgens het kabinet op een dusdanige wijze gebeuren dat er zo min mogelijk administratieve lasten zijn. De overige middelen zijn bestemd voor kinderen in Caribisch Nederland die met armoede te maken hebben (1 miljoen euro) en voor bovenregionale en landelijke activiteiten die aanvullend zijn voor armoedebestrijding onder kinderen (14 miljoen euro).

Dit bedrag komt bovenop de jaarlijks 90 miljoen euro structureel voor gemeenten voor het armoede- en schuldenbeleid zoals opgenomen in het regeerakkoord.

Wat betekent dit voor gemeenten?

85 miljoen euro wordt structureel beschikbaar gesteld aan gemeenten via een decentralisatie-uitkering, verdeeld naar rato van het aantal kinderen in de gemeente, dat opgroeit in een gezin met een laag inkomen. Gemeenten krijgen structureel meer middelen om in te zetten voor kinderen in armoede. Over de besteding van het extra geld (in natura) wil het kabinet bestuurlijke afspraken maken met de VNG in de vorm van een convenant.

Wij zijn met het Rijk in overleg over de verdere uitwerking hiervan. Een convenant is immers een afspraak tussen twee partijen en wij zullen dit ook voorleggen aan onze VNG commissies en het VNG bestuur. Wij zullen hierover nader communiceren via onze website.

Zie ook de Kamerbrief 'Kansen voor alle kinderen':

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/09/20/kamerbrief-kansen-voor-alle-kinderen>

8.2 Armoedebestrijding onder ouderen met bijstandsuitkering

Wat wil het kabinet?

Specifiek voor armoedebestrijding onder ouderen met een bijstandsuitkering stelt het kabinet in 2017 en 2018 in totaal 7,5 miljoen euro beschikbaar via het Gemeentefonds.

8.3 Een effectievere schuldhulpverlening

Wat wil het kabinet?

Het kabinet werkt in 2017 op basis van de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) samen met betrokken partijen aan het verder verbeteren van de professionaliteit van de schuldhulpverlening, het doorontwikkelen en verspreiden van innovatieve aanpakken en de registratie en beschikbaarheid van noodzakelijke gegevens. Hiervoor heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) de komende twee jaar in totaal 7,5 miljoen euro gereserveerd. Dit is niet nieuw en al aangekondigd in de Kamerbrief van staatssecretaris Klijnsma van 30 juni 2016.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Wij zijn samen met Divosa, de branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK), Sociaal Werk Nederland en de Landelijke Cliëntenraad (LCR) in overleg met het Ministerie van SZW over een ondersteuningsprogramma schuldhulpverlening voor gemeenten. Preventie en vroegsignalering, vakmanschap en professionaliteit zijn hierin belangrijke onderdelen. Maar zeker ook: het leren van elkaar in de praktijk. Onze intentie is dat zoveel mogelijk middelen terecht komen bij de gemeenten en de regio's zelf. In ons pamflet 'Naar een betere aanpak van schulden en armoede' hebben we aan het kabinet concrete voorstellen voor verbetering gedaan, ook van de eigen aanpak. Gemeenten gaan ook zelf meer inzetten op preventie en vroegsignalering. Gemeenten zijn meer en meer verbindingen aan het leggen om alle instrumenten die lokaal beschikbaar zijn en die burgers ondersteunen, in een logisch verband met elkaar te leggen. Gemeenten pakken de ruimte voor transformatie in het sociaal domein en de aanpak van de schuldenproblematiek is daarvan een onlosmakelijk onderdeel. Daarnaast gaan gemeenten meer werk maken van innovatie, professionalisering en vakmanschap. En tot slot gaan ze meer alternatieven ontwikkelen voor beschermingsbewind.

Zie ook 'Pamflet naar een betere aanpak van schulden en armoede':

<https://vng.nl/files/vng/20160405-schuldhulp-pamflet.pdf>

Zie ook de leercirkels schuldhulpverlening van de VNG academie:

<https://www.vngacademie.nl/producten/ambtenaar/leercirkels-schuldhulpverlening.aspx>

8.4 Vereenvoudiging beslagvrije voet en breed moratorium

Wat wil het kabinet?

De beslagvrije voet – het absolute minimuminkomen waarover een schuldenaar moet kunnen blijven beschikken – staat al jaren onder druk. De complexiteit van de berekening en het feit dat de schuldenaar te maken kan krijgen met verschillende los van elkaar ingezette incassomaatregelen, leidt ertoe dat een grote groep schuldenaren onder de beslagvrije voet zakt en te weinig geld overhoudt om in de meest basale levensbehoeften te kunnen voorzien. Met het wetsvoorstel tot vereenvoudiging van de beslagvrije voet worden de genoemde knelpunten van de huidige regeling ondervangen. De wet wijzigt: de berekeningswijze van de beslagvrije voet, de gegevens die daarvoor met verschillende instanties dienen te worden uitgewisseld en het uiteindelijke proces tot vaststelling van de beslagvrije voet. Vanwege het grote belang voor mensen met schulden streeft het kabinet naar implementatie van de vereenvoudiging van de beslagvrije voet in 2017. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel is voor 2018 voorzien. In het verlengde hiervan zal het kabinet de Rijksincassovisie, die een betere samenwerking tussen overheidsorganisaties beoogt, in 2017 verder concretiseren.

Wat betekent dit voor gemeenten?

VNG, Divosa, NVVK, Sociaal Werk Nederland (voorheen: MOgroep) hebben op 5 april 2016 via een pamflet

'Naar een betere aanpak van schulden en armoede' concrete voorstellen voor verbetering aan het kabinet gedaan, ook van de eigen aanpak. In dit pamflet hebben we onder andere gepleit voor de concretisering van de Rijksincassovisie, het correct toepassen en vereenvoudigen van de beslagvrije voet en het invoeren van het wettelijk breed moratorium. Deze maatregelen worden nu in gang gezet door het Ministerie van SZW.

Met de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) hebben de gemeenten de mogelijkheid gekregen bij de rechter een moratorium (opschorting) op de inning door schuldeisers van maximaal 6 maanden aan te vragen. Indien de hulpverlening in het kader van schuldhulpverlening wordt gefrustreerd door de incassoactiviteiten van een of enkele schuldeisers, heeft de gemeente de gelegenheid om tussen schuldeisers en schuldenaar 'in rust' tot een regeling van schulden te komen, zonder druk van deurwaarders en incassoactiviteiten. Er komt een AMvB breed moratorium die in 2017 in werking treedt.

8.5 Participatiewet

Experimenten in de Participatiewet

Wat wil het kabinet?

Er is momenteel een AMvB in voorbereiding waardoor gemeenten de mogelijkheid krijgen om te experimenteren met bepaalde onderdelen van de Participatiewet. Indien deze AMvB tot stand komt, krijgen verschillende gemeenten de mogelijkheid om het effect van verschillende interventies op de uitstroom uit de bijstand te onderzoeken. Het is de bedoeling dat de experimenteermogelijkheid in 2017 van kracht wordt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Staatssecretaris Klijnsma spreekt al enige tijd met vier gemeenten (Tilburg, Utrecht, Wageningen en Groningen) over de mogelijkheid tot experimenten in de Participatiewet. Wij hebben, in samenwerking met Divosa en deze vier gemeenten, gereageerd op een concept-AMvB om de experimenten mogelijk te kunnen maken. Het conceptbesluit had in de ogen van gemeenten niet de benodigde ruimte om te experimenteren binnen de kaders van de Participatiewet. Wij hebben dit toegelicht en wij hebben een voorstel gedaan om het besluit zo aan te passen dat gemeenten wél in staat zijn om op een zinvolle en wetenschappelijk onderbouwde manier te kunnen experimenteren met de uitvoering van de Participatiewet.

Standpunt VNG

Wij hebben zeven randvoorwaarden meegegeven aan het Ministerie van SZW die gemeenten nodig hebben om op een goede manier de experimenteerimte te kunnen gebruiken. Wij wachten op dit moment af in hoeverre het Ministerie van SZW op basis hiervan met een nieuw besluit komt. Wij zullen hierover nader communiceren via onze website.

8.6 Verbeteringen Participatiewet

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil dat mensen met een arbeidsbeperking zo veel mogelijk participeren in regulier werk. De Participatiewet, de Wet banenafpraak en het quotum arbeidsbeperkten zijn belangrijke instrumenten waarmee het kabinet dit stimuleert. Uit de monitor van de Participatiewet, signalen uit de praktijk en overleg met de Tweede Kamer komt naar voren dat onderdelen van deze wetten verder verbeterd kunnen worden. Naar aanleiding hiervan zijn met betrokken partijen afspraken gemaakt om de praktische uitvoering te verbeteren. Zo zijn vanaf 2016 een uniforme no-riskpolis en een uniforme premiekorting geïntroduceerd voor iedereen die onder de doelgroep van de banenafpraak valt en kunnen leerlingen die uit het voortgezet speciaal

onderwijs komen direct worden opgenomen in het doelgroepregister. Het wetsvoorstel ter vereenvoudiging en stroomlijning van de Participatiewet bevat een aantal maatregelen om de kansen voor mensen uit de doelgroep verder te vergroten vanaf 2017. Zo kunnen zij straks sneller aan het werk bij een werkgever met een loonkostensubsidie van de gemeente.

Het kabinet wil dat gemeenten meer beschutte werkplekken realiseren. Beschutte werkplekken zijn bedoeld voor mensen die wel kunnen werken, maar zoveel begeleiding en/of aanpassingen nodig hebben dat van een reguliere werkgever niet kan worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt. Het aantal beschutte werkplekken bij gemeenten blijft sterk achter bij de doelstellingen: van de beoogde 1600 nieuwe plekken eind 2015 werden er slechts 44 gerealiseerd. Uit onderzoek van de Inspectie SZW blijkt bovendien dat een kwart van de gemeenten helemaal geen beschut werk aanbiedt. In de ogen van het kabinet hebben de gemeenten onvoldoende resultaat geleverd op het terrein van beschut werk. De inspanningen van gemeenten om mensen een passend aanbod te doen hebben niet geleid tot voldoende beschutte werkplekken met een arbeidsovereenkomst. Daarom wil het kabinet gemeenten wettelijk verplichten om werkplekken te realiseren voor mensen met een advies beschut werk. Het kabinet bereidt daartoe een wet voor, die in 2017 in werking zou moeten treden.

Daarbij stelt het kabinet 100 miljoen euro beschikbaar voor de periode 2016–2020 voor extra implementatieondersteuning, een bonus voor gemeenten die beschut werk realiseren en uitbreiding van de no-riskpolis naar de doelgroep beschut werk. Gemeenten die beschutte werkplekken creëren ontvangen vanaf dit jaar hiervoor extra middelen.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten maakt de invoering van de wettelijke plicht om beschutte werkplekken te realiseren het ingewikkelder om een samenhangend participatiebeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Door weer aparte doelgroepen en regimes binnen de Participatiewet in te bouwen, ontstaat er - net als voor de invoering van de wet in 2015 - weer concurrentie tussen verschillende doelgroepen op weg naar werk.

Standpunt VNG

Gemeenten delen de opvatting van het kabinet dat werk de beste manier is om mensen volwaardig mee te laten doen in de samenleving en armoede en schulden tegen te gaan. Uit het rapport van de inspectie van SZW blijkt dan ook dat alle gemeenten in 2015 beleid hebben ontwikkeld om ook de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt passende ondersteuning te kunnen bieden. Gemeenten hebben zich ingespannen om zo veel mogelijk mensen te begeleiden naar een reguliere arbeidsplaats, zoals ook de ambitie is van het kabinet en de sociale partners. Gemeenten zien wel dat zij en werkgevers hierbij verschillende barrières moeten overwinnen en pleiten dan ook voor een snelle (per 1 januari 2017) invoering van de zogenaamde praktijkroute, waardoor onnodige bureaucratische drempels voor werkgevers en werkzoekenden worden weggenomen.

Wij vinden dat het kabinet te snel heeft besloten tot het introduceren van deze nieuwe verplichting. Wij zien substantiële financiële risico's in verband met het structurele karakter van de banen, de banen leggen een (te) fors beslag op de middelen voor re-integratie, het instrument is mogelijk stigmatiserend en kan een rem zetten op de ontwikkeling van mensen. Wij zijn om meerdere redenen zeer kritisch over nut en noodzaak van de voorgenomen wettelijke verplichting tot het realiseren van beschut werk. In geval van een wettelijke verplichting moet het kabinet zorgen voor een adequate financiering van de opgaven die gemeenten hebben op het terrein van Werk en Inkomen.

8.7 Kinderopvang

Wat wil het kabinet?

De toegankelijkheid van de kinderopvang wordt verbeterd door de bestuurlijke afspraken met gemeenten over uitbreiding van het gemeentelijk aanbod voor peuters van niet werkende ouders. Voor 2017 is via een decentralisatieuitkering 20 miljoen euro beschikbaar.

Wat betekent dit voor gemeenten

Het budget wordt gefaseerd in zes jaar in de vorm van een decentralisatie-uitkering toegevoegd aan het gemeentefonds. In 2016 bedraagt de decentralisatie-uitkering 10 miljoen euro, per jaar oplopend tot 60 miljoen euro in 2021. In 2017 bedraagt dit bedrag 20 miljoen euro.

Standpunt VNG

Wij onderschrijven het belang van voorschoolse voorzieningen voor peuters ter voorbereiding van de start op de basisschool. Voor de uitvoering van de aanpak hebben wij met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestuursafspraken gemaakt. Deze zijn eerder toegelicht in een VNG-ledenbrief van 1 juli 2016. Overigens zien wij het als een eerste stap in de richting van het ontwikkelrecht voor peuters.

Onderdeel van het wetsvoorstel voor harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang is stopzetting van de decentralisatieuitkering kwaliteit peuterspeelzalen van 35 miljoen euro. In combinatie met de in het vooruitzicht liggende ramingsbijstelling op het onderwijsachterstandenbeleid door het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap betekent dit een risico voor het behoud of zelfs het verbeteren van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. Ook kan de uitname effect hebben op de toegankelijkheid van de voorschoolse voorzieningen voor peuters met ouders zonder toeslagrecht.

8.8 Asielbeleid

Wat wil het kabinet?

In 2015 en 2016 werd Nederland geconfronteerd met een hoge asielinstroom. Om aan deze instroom het hoofd te kunnen bieden en er voor zorg te dragen dat vergunninghouders als volwaardige burgers kunnen participeren in de Nederlandse samenleving heeft het kabinet met de VNG het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom en het Uitwerkingsakkoord gesloten.

Het Kabinet zet in op de uitwerking van de gemaakte afspraken en ondersteunt dit ook met de bijbehorende financiële middelen. De maatregelen zijn met name gericht op opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders en de integratie en participatie van statushouders. Ter stimulering van een snelle huisvesting van vergunninghouders bij gemeenten zijn twee stimuleringsmaatregelen ontwikkeld. Bij de Regeling gemeentelijk versnellingsarrangement (GVA) is inmiddels een hogere vergoeding overeengekomen.

Het Rijk ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van het integratiebeleid door financiële middelen beschikbaar te stellen. Hiermee is ongeveer 500 miljoen euro gemoeid. Deze middelen zijn voor een substantieel deel afkomstig uit het accres dat ontstaat door de kosten die het Rijk maakt aan eerste opvang van asielzoekers. Afgesproken is dat indien het aantal vergunninghouders dat gemeenten in 2016 en 2017 moeten huisvesten minder hoog uitvalt dan vooraf is geschat, de financiële middelen die overblijven terugvloeien naar het Gemeentefonds.

Afgesproken is dat gemeenten een financiële tegemoetkoming krijgen voor het bieden van sobere voorzieningen aan vreemdelingen die niet (meer) in aanmerking komen voor rijksopvang. De uiteindelijke

hoogte en de totale looptijd van deze tijdelijke financiële tegemoetkoming is nog punt van overleg. Gezien de kosten die gemeenten maken voor deze opvang is het wenselijk dat snel uitsluitel over deze financiering komt.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Door de lagere instroom aan vluchtelingen komt bij gemeenten nu meer het accent op huisvesting te liggen. Daar is nog een achterstand weg te werken ten opzichte van de taakstelling. De GVA-regeling wordt ook verlengd tot en met 2018. Binnenkort kunnen we u daarover nader informeren.

Voor gemeenten is het nu van belang dat statushouders zo snel als mogelijk kunnen meedoen in de maatschappij. De maatregelen in het Uitwerkingsakkoord dragen daaraan bij. De VNG blijft gemeenten hierin ondersteunen.

Het kabinet wil met de gemeenten een bestuursakkoord sluiten over de realisatie van een landelijke vreemdelingenvoorziening die in de plaats komt van de nu lokaal georganiseerde bed-bad-broodvoorzieningen.

9 Volksgezondheid, Welzijn en Sport

9.1 Evaluatie van de Drank en Horecawet:

Wat wil het kabinet?

Het kabinet heeft in het kader van doeltreffendheid en doelmatigheid in de planning van de begroting opgenomen dat het onderzoek doet naar de Drank- en Horecawet (DHW) of dat er een evaluatie komt van de DHW. Het kabinet heeft dit in 2014 aan de Tweede Kamer toegezegd. Het Ministerie van VWS heeft de evaluatie opgenomen in zijn overzicht en meldt dat de start in 2016 is en de afronding in 2017.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Samen met alle stakeholders hebben gemeenten hard gewerkt aan de uitvoering van de Retailagenda. Een van de knelpunten van de Retailagenda is de huidige DHW, waarin mengvormen niet worden toegestaan. Gemeenten doen aan de hand van een pilot onderzoek naar een aantal verboden uit de DHW, waaronder mengvormen. Dit onderzoek wordt momenteel in de praktijk verricht en de eerste resultaten daarvan zijn in november 2016 bekend. De staatssecretaris van VWS dient bij de evaluatie van de DHW ook het onderzoek naar de mengvormen winkel/horeca en de overige praktische knelpunten uit de DHW mee te nemen.

9.2 Eigen bijdrage Wmo

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil het eigenbijdragesysteem Wmo verzachten. Hoewel dit nog niet in de begroting is opgenomen, is dit wel al terug te vinden in de septembercirculaire 2016. Het kabinet compenseert gemeenten met 50 miljoen euro. De nominale bedragen voor alle groepen worden verlaagd. Daarnaast geldt voor de groep meerpersoons huishoudens (niet AOW) dat de inkomensgrens wordt verhoogd. Het marginale tarief wordt voor alle groepen verlaagd met 2,5 procent. Deze drie aanpassingen leiden tot een lagere eigen bijdrage voor de burger.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit dat zij minder eigen bijdragen kunnen ophalen bij de verstrekking van ondersteuning vanuit de Wmo. Doordat zij hiervoor gecompenseerd worden zijn er geen financiële gevolgen.

9.3 Huishoudelijke hulp

Wat wil het kabinet?

De eerder aangekondigde overheveling van de taak huishoudelijke hulp voor mensen met een Modulair Pakket Thuis (MPT), gaat per 2017 in. Het kabinet vermindert voor 2017 het budget voor de Wmo met 30 miljoen euro.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit dat zij de huishoudelijke hulp voor deze groep mensen kunnen beëindigen. Volgende week volgt een ledenbrief over hoe ze dit op een goede manier moeten doen. De betrokkenen moeten geïnformeerd worden en de zorgkantoren moeten de huishoudelijke zorg voor deze mensen tijdig inkopen.

9.4 Budget Jeugd en Wmo

Wat wil het kabinet?

Vanwege herverdeeleffecten in de Hervorming Langdurige zorg (Hz) wordt het budget voor Wmo en Jeugd samen structureel verlaagd. Voor 2017 gaat het om een verlaging van 226 miljoen euro. Het gaat om correctie voor de laatste groepen cliënten die bij de start van de decentralisaties in 2015 niet aan het juiste domein (Wlz, Wmo/Jeugd, ZvW) zijn toebedeeld.

De laatste mutaties die hier zijn aangebracht onder de noemer 'herverdeeleffecten in de Hz' betreffen:

- Overgangsrecht Volledig Pakket Thuis,
- VG3 Meerjarig
- Omzetting tijdelijke AWBZ-verblijfsindicaties
- Aflopen overgangsrecht Wlz-indiceerbaren,
- Herinstromers Wlz
- Tijdelijk verblijf LVB,
- K-codes

Deze mutaties betreffen taken die voor gemeenten wegvallen of erbij komen doordat groepen cliënten feitelijk in een ander domein terechtkomen/zijn gekomen. Deze mutaties hebben te maken met verkeerde veronderstellingen in de budgettoedeling (een foutieve startstreep per 1 januari 2015). Indien in het kader van de uitvoering van beleid meevallers of tegenvallers zich voordoen bij gemeenten, de Wlz en de Zvw, dan is geen sprake van communicerende vaten. Uit hoofde van deze uitgangspunten zal er geen aanleiding voor budgetwijzigingen zijn.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Voor gemeenten betekent dit dat, met deze laatste mutatie, er een einde is gekomen aan de zogenaamde 'startstreepdiscussie'. Tussen Rijk en gemeenten is afgesproken dat de stelsels (Wlz, Zvw, Jeugdwet en de Wmo 2015) niet als communicerende vaten worden beschouwd waarop jaarlijks een financiële herschikking dient plaats te vinden. De Wmo en Jeugdbudgetten in de integratie-uitkering Sociaal Domein worden vanaf 2017 behandeld conform de regels in de Financiële-verhoudingswet en de afspraken die zijn gemaakt in de Code interbestuurlijke verhoudingen. Dit betekent dat alleen als er taken voor gemeenten wegvallen of erbij komen, financiële afspraken volgen met het Rijk. Dat betekent ook dat er geen financiële verschuivingen mogelijk zijn tussen de Jeugdwet en de Wmo 2015 enerzijds en de Wlz anderzijds, tenzij de taak van gemeenten verandert.

In dit document wordt de achtergrond van de mutaties en de consequenties voor het Wmo- en Jeugdbudget uitgelegd: https://vng.nl/files/vng/20160830_toelichting_startstreepmutaties_vng.pdf

In de septembercirculaire staat een verdere toelichting.

9.5 Verwarde personen

Wat wil het kabinet?

Het kabinet wil een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Het werkt daarbij samen met de VNG. Het kabinet stelt geld beschikbaar voor vervolg op het Aanjaagteam verwarde personen. De sluitende aanpak krijgt vorm op regionaal of lokaal niveau. Ter stimulering hiervan is geld beschikbaar in de vorm van een subsidieregeling die bij ZonMW wordt neergelegd.

Vervoer wordt gezien als dringend apart probleem waarvoor een extra post van 6 miljoen euro beschikbaar komt.

Daarnaast zet het kabinet in op zorg voor onverzekerden: er komt een regeling waardoor zorgverleners toch zorg kunnen declareren als de zorgverzekering ontbreekt. Daaraan zijn wel voorwaarden verbonden. Bedoeling hiervan is onder andere dat de betreffende personen door de gemeente naar een zorgverzekering worden toe geleid.

Wat betekent dit door gemeenten

Gemeenten hebben een verbindende en centrale rol in de keten van zorg voor verwarde personen. De zorg voor en opvang van deze mensen wordt vaak vormgegeven in de wijkteams waarin GGZ, politie en zorgverzekeraars al samenwerken.

Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid vanuit Wmo, Jeugd- en participatiewet en de openbare gezondheidszorg. Om goed handen en voeten te kunnen geven aan de regierol ten aanzien van de verwarde personen moeten gemeenten zorgen voor verbinding tussen GGZ, politie, woningcorporatie en zorgverzekeraars.

Hiervoor is budget nodig. Daarnaast moeten gemeenten de juiste instrumenten hebben, voldoende en tijdige informatie en mogelijkheden om passend vervoer in te zetten, en opvangplekken.

Standpunt VNG

Wij werken samen met de departementen van Veiligheid en Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het aanjaagteam. De VNG ziet de goede effecten van het aanjaagteam. Wij willen dat er meer vrije ruimte komt om maatwerk te leveren en dat gemeenten daar de regie over kunnen voeren. Subsidies waarmee op regionaal en lokaal niveau gebouwd kan worden aan lokaal passende coalities en arrangementen passen in deze lijn.

Wij zetten daarnaast in op regelgeving die gemeenten en partners meer mogelijkheden geeft voor hulp aan en ingrijpen bij deze groep, op vrije ruimte in de financiering, op efficiënte inrichting van overlegstructuren en op goede indicatoren en instrumenten om op te sturen.

10 Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking

10.1 Ontwikkelingsdoelen en goed bestuur

Wat wil het kabinet?

In 2017 werkt het kabinet verder aan zijn gecombineerde agenda voor hulp, handel en investeringen (op veel punten aansluitend bij de Global Goals). Het uitbannen van armoede, het realiseren van duurzame inclusieve groei en het creëren van kansen voor het bedrijfsleven blijft de ambitie. Het kabinet zoekt daarbij expliciet de samenwerking met bedrijfsleven, maatschappelijke partners, belangenorganisaties en burgers om de doelen te bereiken. Ondanks de taakstelling van 49 miljoen euro op de begroting, blijft het budget voor legitieme en capabele overheden gehandhaafd. Ook wil het kabinet verder inzetten op hervormingen in de humanitaire hulpverlening en op het aanpakken van de oorzaken van armoede en migratie. Er is extra geld beschikbaar voor opvang van vluchtelingen in de regio, gericht op het creëren en verbeteren van perspectieven voor zowel vluchtelingen als gastgemeenschappen. In de strategie die Nederland hiervoor ontwikkeld heeft en die inmiddels breed gedragen wordt, maakt het Rijk gebruik van de expertise van gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Wat betekent dit voor gemeenten?

De nadrukkelijke erkenning van de rol van lokale overheden bij internationale vraagstukken zoals armoede, het vluchtelingenvraagstuk, klimaatverandering en de rol van steden in economische ontwikkeling sluit aan bij ontwikkelingen op EU- en VN-niveau. De VNG is dan ook met het Rijk in gesprek over verdere samenwerking en goede afstemming tussen de internationale, nationale en lokale inspanningen op deze terreinen. Gemeenten nemen daar op verschillende manieren al actief aan deel, onder meer via de Global Goals Gemeente Campagne. Meer specifiek gaan er met financiering van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ook twee nieuwe programma's van start:

- 1 het programma IDEAL (Inclusive Decisions At Local Level, waarmee de VNG en Nederlandse gemeenten gaan bijdragen aan capaciteitsopbouw van lokale overheden in fragiele staten) en
- 2 het programma DEALS (Governance of inclusive green growth in cities) waarmee de VNG en Nederlandse gemeenten bijdragen aan de ambitie van de minister om aan inclusieve groene groei te werken.

10.2 Handel en investeringen

Wat wil het kabinet?

Er komt 10 miljoen euro extra beschikbaar om de Nederlandse handelspositie in het buitenland te versterken. Het kabinet richt zich daarbij onder meer op internationalisering van het MKB en ondersteuning van Nederlandse starters. Het kabinet wil ook publiek-private samenwerking op het terrein van internationaal ondernemen bevorderen, onder meer via de Dutch Trade and Investment Board (DTIB).

Wat betekent dit voor gemeenten?

Nederlandse gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in het versterken van de lokale economie door samen te werken met bedrijven en kennisinstellingen met internationale ambities. Vaak gebeurt dit in regionaal

verband – bijvoorbeeld door middel van Economic Boards. De VNG vertegenwoordigt Nederlandse gemeenten in de Dutch Trade and Investment Board, waarin onder meer afstemming over inkomende en uitgaande economische missies plaatsvindt.